17. štev. Novo mesto, 31. julija 1914. Letnik XXX.

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1·50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3·50 K, za Ameriko 4·50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Vojska s Srbijo.

Avstrija napovedala vojsko Srbiji.

V torek zvečer je priobčila uradna „Wiener Zeitung“ vojno napoved kraljevini Srbiji, ki se glasi:

Ker ni kraljeva srbska vlada na noto, ki jo je dne 23. julija c. kr. avstrijsko-ogrski poslanik izročil, povoljno odgovorila, se čuti c. kr. vlada primorano, sama skrbeti za brambo svojih pravic in interesov in apelirati na moč orožja.

C. kr. vlada se smatra torej od tega trenotka dalje s Srbijo v vojnem stanju. Grof Berchtold, c. kr. minister za avstrijske zunanje zadeve.

Cesarjev manifest avtrijskim narodom.

Zajedno z vojno napovedjo je izdal naš presvetli cesar manifest (oklic) na svoje avstro-ogrske narode, ki se doslovno glasi:

Mojim narodom!

Bila je Moja naiskrenejša želja, da bi leta, ki so Mi še usojena po milosti Božji, posvetil delom miru in da bi Svoje narode obvaroval težkih žrtev in bremen vojne.

Toda Božja previdnost je odločila drugače.

Spletke sovraštva polnega nasprotnika Me silijo po dolgih letih miru zagrabiti za meč, da varujem čast Svoje monarhije, da branim njen ugled in njeno stališče kot sile, da varujem njeno posesstno stanje.

Z nehvaležnostjo, ki hitro pozabi, je kraljevina Srbija, ki smo jo od prvih početkov njene državne samostojnosti do najnovejšega časa Moji predniki in Jaz podpirali in pospeševali, je že pred leti nastopila pot odkrite sovražnosti zoper Avstrijsko-Ogrsko.

Ko sem po treh desetletjih blagoslovljenega dela miru v Bosni in Hercegovini razširil Svoje vladarske pravice na ti deželi, je ta Moja odredba v kraljevini Srbiji, koje pravice se nikakor niso kršile, vzbudila izbruhe nebrzdane strasti in najsrditejšega sovraštva. Moja vlada se je takrat poslužila lepe predpravice močnejšega in je v najskranejši prizanesljivosti in dobrotljivosti zahtevala od Srbije samo znižanje njene vojske na mirovni stalež in obljubo, da bo v bodoče hodila pot miru in prijateljstva.

Isti duh zmernosti je vodil Mojo vlado, da se je omejila na varovanje najvažnejših življenskih pogojev monarhije, ko se je Srbija pred dvema letoma bojevala s turško državo. Temu vedenju se je v prvi vrsti zahvaliti za dosego vojnega namena.

Nada, da bode srbska kraljevina cenila potrpežljivost in ljubezen Moje vlade do miru in da bo izpolnila svojo besedo, se ni uresničila.

Vedno višje plameni sovraštvo zoper Mene in Mojo rodovino, vedno bolj neprikrito se pojavlja stremljenje s silo odtrgati neločljiva ozemlja avstrijsko-ogrska.

Zločinska gonja sega čez mejo, da bi na jugovzhodu monarhije izpodkopala temelje državnega reda, da bi narod, kateremu naklanjam v očetovski ljubezni Svojo polno skrb, omajala v njegovi zvestobi do vladarske rodovine in domovine, ki bi doraščajočo mladino premotila in jo naščuvala k hudodelnim dejanjem blodnosti in veleizdaje. Cela vrsta morilnih naklepov, po načrtu pripravljena in izvršena zarota, ki se je strašno posrečila in v srce zadela Mene in Moje narode, je daleč vidni krvavi sled tistih tajnih spletk, ki so se započele in vodile iz Srbije.

Ta neznosna gonja se mora ustaviti, neprestanim izzivanjem Srbije se mora narediti konec, ako se naj ohrani čast in dostojanstvo Moje monarhije neomadeževano in ako se naj ne pretresa neprenehoma njen državni, gospodarski in vojaški razvoj.

Zaman je naredila Moja vlada še zadnji poskus, doseči ta cilj z mirnimi sredstvi Srbijo pripraviti z resnim opominom, da krene na drugo pot.

Srbija je zavrnila zmerne in pravične zahteve Moje vlade in je odklonila izpolniti tiste dolžnosti, kojih izpolnjevanje je v življenju narodov in držav naravna in potrebna podlaga miru.

In tako se moram odločiti s silo orožja ustvariti neobhodno potrebna poroštva, ki naj zagotovijo Mojim državam mir v notranjosti in trajni mir na zunaj.

V tej resni uri se popolnoma zavedam cele dalekosežnosti Svojega sklepa in Svoje odgovornosti pred Vsemogočnim.

Preskusil in uvaževal sem vse.

Z mirno vestjo nastopam pot, ki mi jo kaže dolžnost.

Jaz zaupam Svojim narodom, ki so se v vseh viharjih vedno v složnosti in in zvestobi družili okoli Mojega prestola in ki so bili za čast, velikost in moč domovine vedno pripravljeni za najhujše žrtve.

Jaz zaupam hrabri avstrijsko-ogrski vojni moči, polni požrtvalnega navdušenja.

In Jaz zaupam Vsemogočnemu, da podeli zmago Mojemu orožju.

Franc Jožef s. r.

Stürgkh s. r.

Konec potrpežljivosti.

Okoli štiri tedne je avstrijska vlada mirno vodila preiskavo proti velesrbskim zločincem v Sarajevu. Pretekli teden je preiskava s popolno gotovostjo dognala delovanje vse zarote in posredne ter neposredne krivce. Srbska vlada pa je skozi cele 4 tedne poslala v svet le par brezpomembnih fraz, s kojimi se je hotela pred svetom oprati in zatrjevala najslovesneje svojo nedolžnost.

Celo slovenski liberalni listi, ki tako radi koketirajo z Belgradom, so z velikanskim navdušenjem prinašali hvalo srbske vlade in poveličevali srbsko nedolžnost v deveta nebesa. Prejšnji četrtek ob 6. uri popoldan pa je avstro-ogrska vlada po svojem poslaniku baronu Giesl izročila srbski vladi noto, ki se glasi hujše kot najtežja obtožnica za srbsko vlado, ki ob enem najodločneje zahteva, da se srbska vlada sama obsodi in nad seboj sama obsodbo izvrši.

Črno na belem! Naša vlada natanko navaja slučaje, za koje nosi srbska vlada težko odgovornost, bodisi, da jih je sama povzročila, bodisi, da jih je mirno pripustila. Prejšnji četrtek je naša vlada z izidom preiskav v Sarajevem eksemplarično in natančno navedla dejstva, kojih je kriva srbska vlada. Liberalnim listom, ki so še par dni poprej skovikali o srbski nedolžnosti, je kar sapo zaprlo. Z velikanskim zadoščenjem je sprejela vsa poštena avstrijska javnost resen in odločen ton avstro-ogrske note; navdušenje slovenskega poštenega ljudstva je bilo toliko, da so se gotovi izdajalski elementi okoli proslulega liberalnega časopisja kar poskrili in liberalno časopisje je le še z neko pritajeno nezadovoljnostjo in jezo samo vse mirno konštatiralo in beležilo kakor kak statist, kojega zadeva absolutno nič ne briga — vsa poročila so bila samo konštatiranje brez vsacega komentarja!?

Zahteve avstro-ogrske vlade so popolnoma primerne krivdi srbske vlade. Naša vlada pred vsem predočuje srbski vladi obstoj prevratnega gibanja v Srbiji, ki si je stavilo za smoter, da odtrga od avstro-ogrske monarhije gotove dele njenega ozemlja. To gibanje je nastalo pred očmi srbske vlade in slednja ga ni le ne zatrla, ampak je mirno trpela zločinsko počenjanje različnih, proti monarhiji naperjenih društev, neukročeno pisanje časopisja, proslavljanje povzročiteljev napadov, udeležbo častnikov in uradnikov pri prevratnem počenjanju; trpela je nezdravo propagando v javnem pouku in je končno trpela vse manifestacije, ki bi lahko srbsko prebivalstvo zapeljale do sovraštva proti monarhiji in do zaničevanja njenih naprav.

Srbska vlada je celo ostala mlačna po strašnem zločinu v Sarajevu in niti ni ganila z mezincem, da bi bila kaznovala krivce na srbski zemlji. In vendar je srbska vlada vedela, kar je sedaj sarajevska preiskava določno dognala, da so morilci orožje in bombe, s katerimi so bili preskrbljeni, dobili od srbskih častnikov in uradnikov, ki pripadajo „Narodni Obrani“ in da so končno prepeljavo hudodelcev in orožja v Bosno povzročili in izvedli vodilni srbski carinski organi. Zato je avstro-ogrska vlada prisiljena enkrat za vselej napraviti red, da ne bo ogrožen kakor do sedaj, nepretrgoma mir na jugu naše države. Da bo srbska vlada pokazala napram podanikom primerno stališče in dobro voljo, je zahtevala naša nota, da srbska vlada že prejšnjo nedeljo objavi na prvi strani vladnega srbskega lista in v armadnih oficijelnih listih zajedno z dnevnim poveljem, da obžaluje in obsoja velesrbsko gibanje, naperjeno proti naši monarhiji, in osobito obžaluje, da so se te propagande udeleževali srbski častniki in uradniki; srbska vlada smatra za dolžnost, da častnike, uradnike in vse ljudstvo opozarja, da bode v bodoče najstrožje kaznovala krivce, ki se na kakoršenkoli način udeležujejo propagande proti Avstro-Ogrski.

Nadalje je naša vlada zahtevala sledeče podrobnosti: Srbska vlada mora zatreti vsako javno gibanje in izražanje, ki hujska proti naši monarhiji. Društvo „Narodna Obrana“ se takoj razpusti in istotako tudi vsa druga društva, kojih delovanje je naperjeno proti naši monarhiji. Srbska vlada mora vse storiti, da ne bi ta društva pod drugim imenom opravljala isto delo. Iz srbskih šol se mora nemudoma odstraniti vse, kar služi za gojitev velesrbske protiavstrijske propagande.

Iz vojaške in sploh iz državne službe mora nemudoma odpustiti vse uradnike,

krive propagande proti naši monarhiji, in dovoliti, da pri zatiranju te propagande sodelujejo organi naše vlade.

Srbska vlada naj nemudoma s sodelovanjem naše vlade uvede preiskavo proti krivcem sarajevskega umora, ki bivajo v Srbiji in nemudoma aretira majorja Vojo Tankosić in nekega Milana Ciganović, srbskega državnega uradnika, ki sta po izidu preiskave kompromitirana. S primernimi odredbami naj srbska vlada prepreči udeležbo srbskih oblasti pri vtihotapljanju orožja in eksplozivnih snovi čez mejo in odpusti iz službe in strogo kaznuje tiste organe carinske službe v Šabcu in Loznici, ki so povzročiteljem zločina v Sarajevu pomagali pri prestopu čez mejo. Konečno naj srbska vlada da pojasnilo o sovražnih izjavah srbskih višjih funkcijonarjev po sarajevskem atentatu.

Da se povdari z vso odločnostjo resnost in neodjenljivost na stavljenih zahtevah, je določila naša vlada rok za odgovor 48 ur; to je preteklo soboto do 6. ure popoldan.

Dosti dolgo smo mirno trpeli rovarenje velesrbskih elementov, dosti milijonov so nam požrli naši ljubeznivi srbski sosedje z vednim hujskanjem in ogroženjem naše meje, sedaj je pač skrajni čas, da govorimo s Srbi jasno besedo. Zahteve naše vlade so bile edino na mestu, ako hočemo enkrat za vselej na jugu mir. Kljub temu pa je srbska vlada naše upravičene zahteve odklonila in s tem jasno priznala, da je srbska vlada istovetna z velesrbskimi zločinci. Naša vlada ima sedaj proti svojim narodom lahko stališče — kajti vsak pošten in pameten Avstrijec mora uvideti, da tako ne gre dalje.

Sedaj pa ima besedo naše orožje, koje naj Bog blagoslovi!

Uspehi preiskave v Sarajevu.

Veliko je časopisje že poročalo o krivdi srbskih zarotnikov, ki so mirno pred očmi srbske vlade pripravljali svoj napad. Kaj gotovega in natančnega vendar ni bilo mogoče pisati. Nekateri zahrbtni svobodomiselni listi bi bili celo najraje videli avstrijske zveste podanike kaznovane, kakor pa zločinske srbske morilce. Sedaj pa je dognano po preiskavi, kako so srbski zarotniki v zvezi s kraljevimi uradniki pred očmi kraljeve vlade srbske pripravljali in izvršili grozen napad v Sarajevu. Sedaj pa avstrijska nota srbski vladi natanko našteva uradno dognane grehe srbske vlade in njenih podanikov. Na kratko omenja nota sledeče:

Kazenska preiskava pri sodišču v Sarajevu proti Gavrilu Principu in tovarišem radi 28. junija letos izvedenega zavratnega umora, oziroma radi sokrivde, je dozdaj dognala:

1. Načrt, da se nadvojvoda Franc Ferdinand ob svojem bivanju v Sarajevu umori, so napravili v Belgradu Gavrilo Princip, Nedelko Cabrinović, neki Milan Ciganović in Trifko Grabež s sodelovanjem Voje Tankosića.

2. Tistih šest bomb in štiri browningsamokrese z municijo, katerih so se hudodelci kot orožje posluževali, sta preskrbela in izročila Principu, Cabrinoviću in Grabežu neki Milan Ciganović in major Voja Tankosić.

3. Bombe so ročne granate, ki izvirajo iz orožnega depota (zaloge) srbske armade v Kragujevcu.

4. Da zagotovi vspešen napad, je Ciganović poučil Principa, Cabrinovića in Grabeža, kako je ravnati z granatami in je Principa in Grabeža v gozdu poleg strelišča pri Topčideru učil streljati z browningsamokresi.

5. Da se Principu, Cabrinoviću in Grabežu omogoči, da so prestopili bosansko-hercegovsko mejo in vtihotapili svoje orožje, je Ciganović organiziral cel tajen transporten sistem. Vstop zločincev z njihovim orožjem v Bosno in Hercegovino sta izvedla obmejna stotnika v Šabcu, Rade Popović, in v Loznici carinski organ Rudivoj Grbić s pomočjo več drugih oseb.

Pojasnilo velevlastem.

Avstro-ogrska vlada je naročila vsem diplomatičnim zastopnikom pri drugih velevlasteh, naj jim pojasnijo odločen nastop naše vlade proti srbski. Tozadevna depeša povdarja, da se Srbija ni držala dogovora z dne 31. marca 1909, glasom kojega se je zavezala, da izpremeni smer svoje dosedanje politike nasproti Avstro-Ogrski in da živi v bodoče s slednjo v prijateljsko sosednih razmerah in priznava, da nima nikakih pravic do Bosne in Hercegovine. V Srbiji obstoja ognjišče velesrbske propagande. Snovala so se društva s terorističnimi nameni, ki so imela za svoje člane generale, diplomate, štabne častnike, sodnike itd. Časopisje v Srbiji je neprenehoma služilo tej propagandi. Posebni agenti se pečajo s tem, da zapeljujejo zlasti mladino v sosednjih pokrajinah.

Srbska vlada ni proti temu niti z mezincem ganila, kljub temu, da ji Avstro-Ogrska niti ni delala težav za časa balkanske vojske. Stališče Srbije napram Avstro-Ogrski se ni izpremenilo, vsled česar je protiavstrijska propaganda rodila žalostno dejstvo, čegar posledica je bil umor pokojnega prestolonaslednika v Sarajevu, kar je delo zarote, ki se je osnovala v Belgradu. Zato je bila Avstro-Ogrska prisiljena storiti tozadevni korak v Belgradu, ker mora skrbeti za svojo varnost in integriteto. — Avstro-ogrska vlada je prepričana, da bodo ta korak odobravali tudi drugi narodi.

Oj zdaj gremo . . .

Komaj se je zaznalo, da je odrejena mobilizacija, zavladalo je med ljudstvom naenkrat neko slavnostno razpoloženje. Vsakdo je pozdravljal ta korak, ki bo vendar enkrat prinesel jasnost v politično življenje. Marsikoga je sicer v prvem trenotku neprijetno dirnilo, ko je videl, da mora takoj oditi, vendar pa je vsak šel vseeno z veseljem, češ, cesar ga kliče za pravično stvar.

Po vseh gostilnah je naenkrat zavejal drug duh. Fantje so začeli prepevati fantovske pesmi, kojih refren je vedno bil: „Oj zdaj gremo . . .“ Fantje in odrasli možje so kazali očividno navdušenje za pravično stvar in obetali Srbom bogato plačati, ker so nam našega predobrega Fran Ferdinanda in njegovo blago soprogo umorili. Na vseh obrazih je bilo čitati nepopisno navdušenje. Žene so sicer jokale, a možje so jih skoro pikro zavračali, češ, zakaj bi se jokal, če grejo malo Srba „premikastit.“ Ko so žene jadikovale, kdo bo sedaj doma mlatil, so čisto ravnodušno odgovorili, „le počakajte, najprvo bomo Srba namlatili, potem bomo prišli pa domov mlatit.“

Novomeški kolodvor še ni videl toliko ljudstva, kakor v nedeljo in pondeljek. Že v nedeljo zvečer se jih je odpravilo precej v Ljubljano. Prepevajoč in ukajoč so vstopili v vlak, in „živijo“ klicev ni bilo ne konca ne kraja. V pondeljek na vse zgodaj je bilo polno življenja na ulicah. Od vseh stranij so prihiteli z venci in slovenskimi zastavami okinčani vozovi. Vsak odhajajoči vlak je pozdravljala na tisoče broječa množica. Ginljivo je bilo gledati žene in otroke, ki so jokaje gledale na odhajajočega moža ozir. očeta. Mož pa, junak od nog do glave, se iztrga z vso energijo ženi in otrokom, pa hajdi med tovariše, junake, ki „vriskajo in pojo, ker na Srba gredo“.

Največ fantov in možev je šlo z opoldanskim vlakom. Med vriskanjem in petjem pridrvi belokranjski vlak na kolodvor. Ljudje so kar poslušali lepe belokranjske pesmi, med kojimi so posebno pozornost obračale na se pesmi v hrvaškem žalostnem tonu. Vagoni so bili natlačeno polni, fantje so kar pri oknu skakali noter; ljudje so delali opazke, češ, ti bodo že dobri za „šturm“. Še-le okoli ene ure je odžvižgal vlak med mogočnimi pozdravi občinstva, ki je mahalo odhajajočim z robci, z zelenimi vejicami v pozdrav. Cesarska himna, katero je intonirala novomeška godba, je donela v zadnji pozdrav dolenjskih junakov.

Godbe, ki so spremljale odhajajoče, so res pripravile v mestu še bolj vojno razpoloženje. Posebno se je odlikovala novomeška, ki je spremljala odhajajoče na vsak vlak.

Težka je bila ločitev, vendar za našo ljubo Avstrijo in našega izkušenega presvetlega cesarja se nikdo ni obotavljal zapustiti ženo in otroke in hiteti med bojni grom . . . . Videlo se je, da ga ni ugodnejšega trenutka! Naši fantje in možje ne gredo v boj prisiljeni in brez cilja; dobro vedo, da gredo plačat Srbom nedolžno kri, katero so prelili v Sarajevu. Fantje in možje, naš cesar vas je lahko vesel, vesela pa tudi naša domovina, ko vidi junake, katerim se že na obrazu bere: „Nezmagana mi četa smo, brez straha in trepeta smo.“

Denar v hranilnicah popolnoma varen! — Ljudje, ne pustite se begati!

Novomeško glavarstvo je poslalo na županstva sledeči poziv:

Vsled naročene delne mobilizacije se je bati, da bi se vloge pri hranilnicah in drugih kreditnih zavodih začele dvigati.

Županstvo se pozivlje, da ljudstvu pri vsaki priložnosti razjasni, da je pri hranilnicah in drugih denarnih zavodih naloženi denar tudi v času vojske popolnoma varno naložen ter da bi obširni dvigi zamogli ravnotako škodovati vlagateljem kakor drugim osebam.

C. kr. okrajno glavarstvo Rudolfovo,
dne 27. julija 1914.
Rechbach.

Domače in tuje novice.

Veselica kandijanskega gasilnega društva v nedeljo, dne 2. avgusta, z ozirom na mobilizacijo seveda odpade.

LISTEK.

Togota, sleparstvo in ljubezen.

(Dalje.)

Oh, bridke ure! Grozni dnevi! V temni ječi! Kakor hitro se človek gane, že zarožljajo težke železne verige! V tej temnici mej hudodelci, prebiva Urh; dobil je stanovanje in hrano zastonj in niti delati mu ni treba.

Počasi, počasi so se pomikali dnevi, še daljše so bile noči. Kamorkoli je pogledal, vse se mu je zdelo grozno čudno, nepopisno hudo. Sovraštvo mu je kipelo v srcu in silna mržnja do onih, ki so bili ž njim obsojeni in enako sedeli. — Sramoval se je celo sam sebe. On, on, nekdaj tako čislan, ljubljen, vsaj zunanje spoštovan, on, Urh, nekdaj bogataš, sedaj največji revež, morilec, kaznjenec! — To in ono je vedno vršelo našemu jetniku po glavi noč in dan. Nemirna vest ga kljuje, notranji črv vedno grize; ko se drugi kaznjenci med seboj šalijo, veselo pomenkujejo, je on vtopljen v žalost. Milo zdihuje, bridko ihti, skesano se joče; „Kaj je meni tega treba! O, kako bi jaz lahko srečno živel!“ — Spominjal se je zlatih, mladostnih dni, ko je še rad molil na strani svoje predobre matere, ko se je nedolžno veselil po domačih travnikih, ko je še bil čistega, otročjega srca. — In še dalje je izpraševal svojo vest, kaj je bilo potem. — Stopi v mladeniška leta. Angelj miru zgine iz njegovega srca, ker se je že zavedal, da je sin bogatega očeta — poprime se ga napuh. Povsod je bil spoštovan, vsak je hotel biti ž njim, le o mladem Urhu se je govorilo po okolici. Njegova otročja pobožnost je pešala, dokler ni popolnoma vsahnila in sicer tako vsahnila, da je vsahnilo ž njo vred vse njegovo versko prepričanje. — Samo veselje, samo radovanje je bilo njegov malik, katerega je častil. —

Oče umrje! Celo posestvo s premoženjem pripade Urhu. — Sedaj, oženi se! —

Smrt drage rajnke in ljubega sinčka je trgala njegovo srce, toda njegovega napuha ni vpognila. In ta strast je sedaj v njegovih najlepših letih dozorela, — skopala mu je jamo, sramoto in pogubo.

Ko je to vse premislil, spoznal je sam sebe, videl, da je sam vzrok svoje nesreče. V srcu se mu je nekaj omehčalo, pekoča vest mu stiska solze žalosti iz oči. On joka in zdihuje. —

Tej žalosti je dal duška zlasti ob nedeljah, ko je bil po tolikem in tolikem času zopet enkrat — seveda sedaj v drugačnem stanju — s kaznjenci pri sveti maši. Molil je ž njimi na glas sveti rožni venec. Tu se je topilo njegovo srce v pobožni molitvi, kot nekdaj v otročji dobi. Molil je, in vselej, ko je šel od službe božje, čutil se je nekoliko potolaženega, mirnega. O, koliko bi sedaj rad dal, ko bi bil na svojem domu, kako vse drugače bi začel! „Moli in delaj“, rekli so mu rajnki oče na smrtni postelji, „moli in delaj in boš srečen!“ — „Moli in delaj“, gibale so vele ustnice umirajoče matere. Toda on ni molil, le na delo se je obesil, in to je bila njegova nesreča, poguba. Delo brez blagoslova od zgoraj pa nima dobrega vspeha. — „O, jaz grešnik, brezbožnež!“ je večkrat privrelo s silno žalostjo iz njegovih prs po tolikih letih. — Da, revež, veliki revež si, Urh! —

Toda včasih se ga zopet poloté vsa druga čutstva. In ob takih trenotkih je sedel na leseni klopi, v rokah je držal vročo glavo in jeza, ta grda njegova strast, se je drvila po njegovem srcu, da je začel bruhati grozne kletve po stari navadi. Toda to je bilo le včasih; le včasih ga je napadla togota, sicer je bil Urh že skesan človek, ki je obžaloval svoje hudobije ter pri Bogu iskal in sklenil poboljšanje. —

Končno je tudi udarila zanj ura rešitve. Dosedel je svojo kazen. O, kako ste se mu tresli koleni, ko je stopil po tolikih dolgih letih zopet na prosto! Zunanja svetloba in čisti zrak sta ga bila kakor omamila. Bil je prost! Toda sedaj ga ne razveseli tudi prostost ne. — Kam naj gre? Kje ima svoj dom, kje svojo streho? —

Počasnih korakov stopa po prašni cesti proti svojemu nekdanjemu domu. Radovednost ga žene, vendar bi rad videl, kaj je na onem kraju sedaj, odkoder ga je pognal sleparski žid. Domu, domu! mu kliče njegovo srce. — Pospešil je svoje korake. Pride vrh hriba, oh, že gleda znane kraje, vidi od daleč svoj trud, delo, setev, kjer se pa zdaj baha okoli žid, kakor jež proti lisici. Prihajal je bližje. Videl in srečaval je znane obraze svojih sosedov. Kaj bodo rekli? Silno ga je sram. Čuti se globoko ponižanega, vsa kri mu vdarja v glavo. Nekateri so se ga izogibali, ali se delali, kakor bi ga ne videli, drugi so ga malomarno pogledovali, tretji so mu celo „dobro došel“ želeli,

Pri osmem žrebanji delnic I. Narodnega doma v Rudolfovem so bile sledeče delnice izžrebane: f. št. 11/6, 52/30, 61/38, 62/39, 75/53, 92/67, 105/87, 111/97, 123/108, 126/111, 130/115, 163/144, 165/146, 176/157, 190/171, 195/176, 8/1, 29/13, 135/118, 140/123.

Iz Mirne peči. Francetu Kovačič v Malem Vrhu je 5. junija v kozolec treščilo in mu je 5 štantov kozolca pogorelo. 14 dni pozneje je „Avstrijski Feniks“, zavarovalnica na Dunaju, cenila škodo komaj na 70 kron 66 vin. Mesec dni pozneje mu je pa poslala le 50 kron. Pri nas jih je dosti zavarovanih pri „Vzajemni zavarovalni“ v Ljubljani, pa kaj takega ni še ta zavarovalnica pri nas naredila; je vse pošteno plačala. „Feniks“ pa je že itak malo škodo cenil, vrhu tega pa še to ni izplačal. Sodbo prepuščamo cenjenim bralcem samim.

Strašna nesreča v Gorici. Pri znanem slovenskem pirotehniku v Gorici Ferd. Makucu je nastala v sredo 22. t. m. okoli pol sedme ure zvečer strahovita eksplozija, ki je zahtevala tri žrtve in uničila vso delavnico g. Makuca, kateri je izdeloval umetne ognje. Usodnega dne so bili pred delavnico na travniku pokojni Makuc, njegova žena Ana in mehanik Adolf Komel. Nakrat je pretresel zrak silen pok, kakor iz topa, delavnica se je zrušila, po zraku so leteli predmeti. Grozovito razmesarjeni so bili vsi trije trenutno mrtvi. Grozne poškodbe ima tudi lastnik podjetja pokojni Ferdinand Makuc. Globoke rane pokrivajo telo, roka je pa popolnoma zverižena. Mehanik Adolf Komel ima na prsih ravno nad srcem globoko rano, kakor da bi bil prestreljen. Truplo je pokrito z ranami. Vsi trije so bili grozovito razmesarjeni, najbolj pa Makučeva žena. Glava je ležala posebej kakor odrezana, tu ena roka, tam kos roke, daleč stran možgani in čisto posebej črева. Po vsem travniku so bili razmetani deli njenega telesa. S tolikim trudom in delom postavljena delavnica je uničena. Stene so podrte, streha je odnešena, vse orodje, vsi stroji razbiti. Po vsem travniku, 50 metrov daleč, leže posamezni kosi delavnice. Vzrok je neznan. Bržkone sta mož in žena, ki sta oba delala pridno v delavnici, v naglici kako žarečo reč prezrla, tako, da se je smodnik zapalil. Pokojna Ferdinand in Ivana Makuc sta bila lastnika prve in edine jugoslovanske tovarne umetnih ognjev. V zakonu sta živela nad vse srečno. Mehanik Komel pa zapušča vdovo z otroki.

Položaj v srbski armadi. Srbski vojaki tako dezertirajo, kakor še niso nikdar prej. Dezerterji dezertirajo večinoma v popolni uniformi. Pripovedujejo, da so srbski vojaki strašno nezadovoljni in da trpe vojaki bedo. Zadnje dni odrejena premikanja vojakov, o katerih razlogov vojakov niso obvestili, so povzročila živahno vznemirjenje. Čete so izredno slabo preskrbljene.

Presenetljive aretacije vsled velesrbske propagande so se izvršile v Zadru. Aretirali so namreč ponoči 26. t. m. na krovu parnika Lokrun dubrovniškega župana. drž. poslanca Čingrijo, nadalje deželnega poslanca Pogliesija in nekega srbskega popa, ki sta oba Dubrovničana. Kadar je namreč deželni in državni zbor zaključen, kakor sedaj, poslanci niso imun.

V Srbiji vse od 18. do 60. leta pod orožjem. V Srbiji so pozvani pod orožje vsi moški od 18. do 60. leta. Izvedli so torej popolno mobilizacijo. Glavni stan je v Nišu. Srbski kmetje so zelo nezadovoljni, ker niso mogli požeti žita. Listi poročajo, da se srbski vladi ni posrečilo vzbuditi med prebivalstvom vojnega razpoloženja.

Naši podaniki beže iz Srbije. Ta teden je pobegnilo iz Srbije okoli 3500 avstro-ogrskih podanikov. Beguncem se je zelo slabo godilo na potu. Napadeni so bili od besne množice, ki jih je tolkla z dežniki in palicami ter jih obmetavala s kamenjem in psovala. Fanatizirana srbska množica je divje psovala Avstrijo, zahtevala vojsko in se obnašala kakor zblaznela. Še-le po opetovanem posredovanju nemškega poslanika Griesingerja se je beguncem posrečilo stopiti na ladje in oditi na naša tla.

Naše zaveznice. Z radovednostjo smo zasledovali vedenje naših zaveznic Nemčije in Italije ob izbruhu vojske. Kljub vsem dvomom nas naše zaveznice do sedaj niso varale. Italija je oficijelno izjavila, da naš odločen korak v Belgradu odobrava in da stoji za nami. Tudi Nemčija se je začela takoj pripravljati, da izpolni v slučaju potrebe svoje zavezniške dolžnosti do Avstrije. Nemčija se osobito trudi doseči med velevlastmi, da ostane vojska med Avstro-Ogrsko in Srbijo osamljena, ne da bi se kdo drugi vmes vmešaval.

Kaj reče Rusija in Francija? Rusija se celi čas zelo sumljivo vede. Nekateri poročajo celo, da je več armadnih korov mobilizirala in jih poslala proti avstrijski meji. Ruska zaveznica Francija je sprva kazala bolj sovražno lice, a sedaj je že mnenja, da zavoljo Srbov ne bodo pustili kaliti evropskega miru. Največ je sedaj odvisen svetovni mir od obnašanja Rusije.

Turčija, Rumunija in Grčija so izjavile, da se ne bodo vmešavale, dokler se kdo drugi ne bo vmešaval.

Bulgarija se navdušuje, da izrabi sedanjo priliko in se maščuje nad Srbijo. Na srbsko mejo je že poslala veliko število vojakov, ki bodo v ugodnem trenutku udarili po Srbih.

Anglija kaže zadnji čas zelo kavalirski obraz. Večina angleških listov odobrava našo odločnost in izjavlja, da se ne bo vmešavala v naš spor; v slučaju širšega konflikta bo baje pustila Nemčiji na morju popolno prostost.

Rumuni še vedno izzivajo Bulgare. Bulgarski listi poročajo, da je 22. t. m. zopet streljala rumunska straža na bulgarsko patruljo. Kmalu na to je baje bulgarski stotnik razložil rumunski straži, kako se morajo obe straži obnašati in živeti v prijateljstvu. Kljub temu pa je precej nato zopet s streli napadla rumunska straža bulgarsko. Vsekakor se vidi, da hočejo tudi Rumuni izzvati resen spor med seboj in Bulgarijo.

Zakonodajne korporacije zaključene. Povodom spora med Avstro-Ogrsko in Srbijo je cesar zaključil državni zbor. Istotako se zaključijo deželni zbori Dalmacije, Kranjske, Goriške, Moravske, Nižje in Zgornje Avstrije, Šlezije in Štajerske.

Velike patrijotične demonstracije. Vest o nezadovoljivem odgovoru Srbije se je na Dunaju razširila takoj v posebnih izdajah. Vršile so se velike patrijotične demonstracije. Več tisočglava množica poje navdušeno „Princ Evgenovo“ pesem in cesarsko himno. Na Dunaju vlada silno navdušenje za obračun s Srbijo. Demonstracije so se vršile tudi pred nemškim poslaništvom na Dunaju. V Lvovu in Krakovu je demonstrirala v nedeljo velikanska množica in navdušeno klicala: „Živela Avstrija!“ „Pfuj Rusija!“ Ruske konzulate stražijo močne straže. Ko je ljudstvo v Gradcu zazvedelo nezadovoljiv odgovor Srbije, se je v velikanskih množicah zbralo po ulicah. Gosposka ulica je bila natlačena; tisočera množica je klicala navdušeno „Hoch“ našemu cesarju. — Vest o prekinjenju diplomatičnih odnošajev med Srbijo in Avstrijo je vzbudila tudi v Berolinu veliko zadovoljstvo. Pred avstrijskim poslaništvom so se vršile velike demonstracije. Pela se je „Die Wacht am Rhein“, avstrijska cesarska himna. Pred velikim generalnim štabom so se vršile burne demonstracije proti Srbiji.

Mostovi zastraženi! Na vseh železniških mostovih so postavljene straže. Straže imajo povelje, da zoper vsakega, ki bi se na prvi poziv: „Stoj!“ ne ustavil, rabijo orožje. Posebno močno so zastraženi vsi mostovi čez Donavo. Opozarjamo ljudstvo na to odredbo, da ne bo kdo postal žrtev nerodnosti in nevednosti.

Srbska vlada zapustila Belgrad. Srbska vlada je preložila svoj sedež v Kragujevac. Srbski dvor je Belgrad že ob 10. uri dopoldne zapustil, ko je bilo gotovo, da Srbija avstrijske zahteve odkloni. Še v soboto popoldan je kralj odredil mobilizacijo celokupne srbske armade. Belgrad je zapustilo že v soboto tudi vse uradništvo in vojaštvo. Državno zalogo zlata in srebra, ki je bila v Belgradu, so odpeljali na štirih vozeh v notranjost dežele.

Diplomatična zveza prekinjena. Srbski ministrski predsednik Pašić je v soboto nekaj minut pred šesto uro popoldne prišel k avstro-ogrskemu poslaniku Gieslu in mu podal nepovoljen odgovor na avstro-ogrsko noto. Baron Giesl je odgovor vzel na znanje in zapustil Belgrad s svojim personalom ob 6. uri 30 minut popoldne.

Dober „kšeft“ so napravili v torek nekateri novomeški trgovci z živili. Nekdo je raztrosil med ljudi neosnovano vest, da bodo popoldne ob 3. uri zaprte vse trgovine in da ne bo mogoče nič več kupiti. Te neumne vesti so celo raznašali nekateri trgovci; bržkone so imeli veliko slabega blaga, katerega so hoteli ravno ob tej priliki prodati. Ljudje so začeli kar oblegati trgovine tako, da jim ni bilo mogoče postreči. Opozarjamo tudi v tem oziru, da je razširjanje takih vznemirljivih vestij tudi po § 308 kaz. zak. kaznjivo in se bo proti krivcem najstrožje postopalo.

Proti beganju ljudstva. Oni, ki raznašajo neosnovano govorico, da ob vojskinih časih denar pri denarnih zavodih ni varno naložen, se bodo brez ozira naznanili sodišču, da jih kaznuje po § 308 kaz. zak., ki pravi: Kdor z javnim razglaševanjem trosi lažnjive, za javno varnost vznemirjujoče vesti, ki niso podprte, ali take govorice naprej raznaša, je kriv prestopka, ki se kaznuje s strogim zaporom od 8 dni do treh mesecev.

Kmetijsko-nadaljevalni tečaj za ljudske učitelje na Grmu je moral zaradi mobilizacije v pondeljek 27. julija prenehati, ker so odšli strokovni učitelji in večje število udeležencev pod orožje.

Omejitev prometa. Pričenši z 28. julijem se po vseh avstrijskih državnih železnicah omeji tovorni in osebni promet.

Aretacije v Dalmaciji. V Dalmaciji so aretirali več oseb, ki so osumljene veleizdaje. Dne 22. julija je bil aretiran Nikola Bartulović, na prošnjo ljubljanskega sodnika, nadalje dr. Angelojnovića, ki je baje na nekem srbsko-hrvaškem sokolskem slavlju imel veleizdajalski govor. Policija je izvedla tudi hišno preiskavo pri občinskem uradniku v Splitu Šegviću.

Ruska stavka raste. Število stavkujočih v Petrogradu je baje doseglo število 120.000 ljudij; jedro cele stavke tvorijo tovarniški in tiskarski delavci in uslužbenci cestne železnice. Prišlo je že na več mestih do krvavih spopadov med delavci in policijo; delavstvo je pelo revolucijonarne pesmi in obmetavalo policijo s kamenjem in oddalo več strelov. Gibanje je zelo opasno in bo brez dvoma uplivalo na smer ruske politike v sedanjem položaju. Najprvo bo morala Rusija seveda napraviti red doma, potem še-le bo mogoče misliti na napade tujih držav.

Najlepše proslavimo novomašnika in mu izrazimo svoje želje, da bi bila srečna pot njegova pri delu za Boga in domovino, ako pri novih mašah naberemo med svati primeren znesek „Slovenski Straži“ Zato se na vsaki novi maši, ki se vrši na slovenski zemlji, spomnimo „Slovenske Straže“.

Umetniške trobarvne razglednice v spomin vstoličenja zadnjega kneza v slovenskem jeziku se dobe pri Slovenski Straži v Ljubljani. Cena za 50 razglednic 3 krone 50 v, za 100 razglednic 7 kron. Rabite v našem narodnem jubilejnem letu pri dopisovanju z znanci, pri čestitkah ob godovih in drugih slavnostnih prilikah samo te razglednice, ki naj širijo tako povsod poziv na delo za našo staro pravdo!

Vlaki s spalnimi vozovi, kakor jih je uvedla Prusija, se pri nas ne bodo uvedli. Nočni vlaki imajo namreč že itak eden spalni voz. Ako se oglasi najmanj 6 oseb in je eden spalni voz že napolnjen, se pripne pa še eden.

---

pa seveda v takem glasu, da bi se Urh raje v zemljo pogreznil, kot tako zaničevanje in zasramovanje poslušal. Pa Urh je bil nekoliko že pripravljen na to, ali vsaj slovesnega in prijaznega sprejema se ni nadjal. Nobenega ni dobil, da bi čutil ž njim in ga tolažil. — Kam hoče iti, kam se sedaj podati?

Poznal je srce, katero ga je zares enkrat ljubilo, četudi on istega niti najmanj ni bil vreden. In to srce si gre poiskat na pokopališče, k svoji predobri rajnki, da ga tolaži, ali vsaj, da ga posluša.

Kmalo najde počivališče svoje rajnke Urške. Poklekne k grobu in milo joče in zdihuje. V grozni žalosti zadremlje in zaspi, naslonjen na trdo, hladno posteljo svoje preljube rajnke. — V sanjah se mu zdi, kot bi njegova draga Urška res čula, da ga tolaži. Vidi jo pred seboj: prijazno ga gleda, govori mu tolažljive besede, sliši opominjajoči glas: vse bo drugače .... ali .... Boga ne pozabi .... Tvoja nesreča ... ker si zavrgel Boga ... Jaz molim ... in tvoj nedolžni ... za tebe ... Bodi ... spokori se ... moli ... delaj ... ! — Iz spanja ga prebudijo koraki. Čuti roko na svoji rami. — Bil je osivel starček, častitljiv gospod župnik. (Konec sledi.)

Ameriški novičar.

V Homer City Pa. je 19. junija v premogokopu pobilo rojaka Franka Bizjak, da je vsled tega umrl. — Blizo mesta La Salle Ill. so dne 21. junija utonili trije Slovenci: Luka Pungrčič, 32 let star, 32 letni Jan. Grdina in 24 letni Fran Zagorec. Vračajočim se z ribolova se je v kanalu prevrnil čoln in ker niso znali plavati, so utonili. Njih trupla so našli in dne 23. junija pokopali. — Anton Sitar, trgovec v Breckenridgu Minn. je ondi prodal svoja posestva ter se je za stalno naselil v Jolietu, kjer ima brata trgovca in mnogo slovenskih prijateljev. — V Pittsburgu Pa. je umrl 55 letni Josip Lukman po štiriletni bolezni, dne 25. jun. Rojen je bil v Toplicah na Dolenjskem, kjer zapušča vdovo. — V Buffalo N. Y. je dne 27. junija umrla Josipina Vovk roj. Kobe iz Novega mesta. Stara 52 let, zapustila možu 5 otrok. — V Canonsburgu Pa. je umrl rojak Fran Potočar po domače Lužar po kratki a mučni bolezni. — V Johnstownu Pa. se je 4. julija na železnci ponesrečil Ivan Omerzu, doma od Rajhenburga ob Savi.

Gospodarstvo.

Slabo mleko.

Ako je mleko slabo in nezdravo, ima to lahko več vzrokov. Lahko smo temu krivi sami ali pa tiči vzrok v zdravstvenem stanju dotične krave. Največkrat smo pa sami vzrok, večkrat vedé, večkrat tudi nevedé.

Največkrat se nam začne mleko kvariti, ko pride ven iz vimena. Mleko je namreč silno občutljiva tekočina, vse bolj, kakor si navadno mislimo. Prvo napako napravimo pri mleku, če smo pri molži premalo snažni, če imamo soparne in premalo zračne hleve in če mleka iz takih hlevov hitro proč ne spravimo. Pomniti je, da je v slabem hlevskem zraku vse polno glivic, malih bitij, ki se primešavajo mleku med molžo in ki mleko pozneje kvarijo. Mleko se navzame v tem slučaju slabih lastnosti takorekoč že v hlevu. Največ je v hlevskem zraku takih glivic, ki povzročajo pri mleku hitro kisanje. Če smo vrh tega še sami premalo snažni in

če mleko premalo hladimo, potem ni nič čudnega, če se mleko v poletnem času prehitro kisa in pri kuhanju zasiri. Vsa stvar se zgodi namreč na ta način, da pretvarjajo te glivice sladkor, ki se nahaja v mleku, v mlečno kislino. Ta pa povzroči, da se sirnina v mleku izloči in zgosti v sirno goščavo. Če hočemo obvarovati mleko pred takim kisanjem in sploh pred neugodnim vplivom slabega hlevskega zraka, moramo skrbeti za čisti zrak v hlevu in moramo na to še posebno pred molžo paziti. Zato se tudi v hlevih, v katerih se redi molzno živino, pred molžo redno zrači, da se zrak kolikor mogoče ščisti.

Ker se mleko med molžo rado nasmeti, naj se pomolzeno mleko takoj precedi in sicer skozi cedilo, ki je čisto in dosti gosto. Taka cedila je najskrbneje snažiti po vsaki rabi. Tudi ni tega cedila za nič drugega rabiti kakor edinole za mleko. Če nismo pri precejanju dosti snažni, smo sami krivi, če mleko ni tako okusno in dobro. Cedilo je po vsaki rabi takoj osnažiti z vročo vodo in splahniti še z mrzlo. Da se luknjice ne zamaše, naj se rabi tudi sirkovo ščetico pri snaženju. Cedilo bodi tudi gosto, da se mleko kolikor mogoče dobro precedi. Najboljša so Ulandrova cedila, ki imajo dvoje sit in vmes kemično čisto vato.

Glavna stvar je potem, da se po molži še gorko mleko dobro in zadostno shladi in spravlja na hladne, zračne prostore. Tudi to je važen pogoj, da ostane mleko zdravo in okusno.

Če nismo z mlekom snažni, če ga premalo hladimo in spravljamo v slabe prostore, potem se ne smemo prav nič čuditi, če je mleko manj okusno in če se nam rado kvari.

Pri mleku je tudi važno, da ga sami ne kvarimo in da mu ne primešavamo vode. Vsak, kdor hoče mleko lahko in dobro prodajati, naj gleda na to, da bo postregel s prvovrstnim mlekom. Zakaj se pa ljudje trgajo za tako mleko? Gotovo zaradi tega, ker je mleko dobro, ker je dotična mlekarica poštena in ker ravna z mlekom snažno in pravilno.

Ravnaj tudi ti tako in ne bo se treba pritoževati čez naročnike! Zgodi se tudi, da imajo krave slabo in bolj vodeno mleko. Če imaš tako kravo, da ne gre njeno mleko dobro in lahko v denar, je tako kravo prodati pri prvi ugodni priliki, kajti mleka od slabih krav ni mogoče vsiljevati strankam. Na ta način bi trpelo tudi dobro ime dotičnega živinorejca.

Slednjič je opozarjati tudi na to, da naj se mleko v zadnjem času brejosti, ko je mlečnost na malem, pridrži doma in naj se ne sili v kupčijo, ker tako mleko ni za prodajo. S tem si jemljemo le dobro ime v mlečni kupčiji. Rohrman.

Dohodki kravjereje.

Reja molznih krav prinaša kaj različne dohodke. Ravna se to po tem, kako lahko in dobro se mleko v denar spravlja in kako nam krave molzejo. Ravna se pa tudi po tem, koliko nas stane reja in pred vsem koliko nas stane krma.

Kjer se mleko dobro prodaja in za ugodno ceno, tam je reja bolj dobičkonosna. To je jasno. V tem oziru pa nahajamo pri nas prav različne razmere. V okolici mest in trgov je mleko dosti dražje kakor zunaj po deželi. V mesta se prodaja po 20 h liter in dražje, dočim je na deželi po 12 h in še ceneje. Kjer ni prilike za prodajo mleka, tam je mleko sploh po ceni. Tam so tudi dohodki kravjereje pičli. Po takih krajih se nič kaj ne ogrevajo za rejo krav. To vidimo tudi po naših dolenjskih krajih.

Dohodki kravjereje se ravnajo pa tudi po mlečnosti. Tudi v tem pogledu nahajamo pri nas velike razlike. Imamo krave s srednjo težo, ki molzejo po 2500 do 3000 l na leto, premnogo pa takih, ki molzejo komaj 1500 do 1800 litrov. Nato moram danes posebno opozarjati, zlasti po tistih naših krajih, kjer se mleko lahko prodaja. Dandanes je vse bolj kakor v preteklih časih gledati na to, da nam krave dobro molzejo. Lahko trdim, da se po mlečnosti najbolj ravna, kako dobičkonosna je kravjareja. Zato nam pa ne sme biti vseeno, kako molzna je krava. Danes moramo zahtevati, da nam daje krava petkrat toliko mleka kakor je težka. Krava, ki je težka 500 kg, nam ima dajati ob primerni reji potemtakem 2500 kg oziroma litrov mleka na leto. Bodimo tedaj tudi pri molznih kravah malo bolj izbirčni in ne redimo vsega, kar nam v roke pride in kar ni za rejo. Časi, ko so se krave redile najbolj zaradi telet in gnoja, so minuli. Danes je treba, da se nam reja izplača. To je pa mogoče edinole, če krava dobro molze. Kolikor ugodnejši je kraj za prodajo mleka, toliko bolj nam je na to gledati. Krava, ki molze 3000 litrov, nam daje, če je liter po 16 h, na leto 480 K kosmatega dohodka, mej tem ko dobimo od krave, ki molze 1500 l, le 240 K na leto, tedaj polovico manj. To pa ne sme biti vseeno našim živinorejcem.

Kakor se dohodek kravjereje obrača pred vsem po mlečnosti in ceni mleka, tako se obrača po drugi strani tudi po stroških reje, v prvi vrsti seveda po stroških za krmo. Glavni strošek pri reji živine je namreč krma.

Zato je pa množina in kakovost krme tudi merodajna za večji ali manjši uspeh pri kravjireji. S pokladanjem močnih krmil se stroški pomnože. Ker se pa ž njimi poveča tudi mlečnost, se z nakupovanjem močnih krmil ugodno vpliva na povzdigo dohodkov. Napačno bi bilo, ko bi se naši živinorejci držali samo doma pridelane krme, ker je ta najcenejša. Gotovo je prav, da se uporabljajo pred vsem cenena domača krmila za pokladanje molzni živini, ali v današnjih časih pomagati si je tudi s kupovno močno krmo, s katero se da prav ugodno vplivati na zboljšanje mlečnosti in s tem vred tudi na večje dohodke iz kravjereje. V resnici vidimo, da se danes vneti živinorejci povsod poprijemajo pokladanja močnih krmil, ker jih uči izkušnja, da se dado ž njimi dohodki kravjereje izboljšati.

Storimo tudi mi tako! Bodimo pri molznih kravah izbirčni, redimo le dobre molznice in pospešujmo mlečnost tudi z močnimi krmili. Na ta način se bodo tudi pri nas povzdignili dohodki kravjereje povsod, kjer je količkaj ugodna prilika za prodajo mleka. Rohrman.

Dražbeni oklic.

E 401/14
15

Dne 2. septembra 1914 dopoludne ob 10. uri bo pri tem sodišču v izbi št. 8 na podstavi s tem odobrenih pogojev dražba sledečih nepremičnin:

Hrušica vl. št. 17: hiša, svinjak, gospodarsko poslopje, vodnjak, 2 vrta, 6 njiv, 1 pašnik. Cenilna vrednost 3754 kron. Najmanjši ponudek 2503 K.

Hrušica vl. št. 25. 1 njiva. Cenilna vrednost 286 K. Najmanjši ponudek 192 K.

Hrušica vl. št. 26: 2 pašnika, 2 njivi. Cenilna vrednost 500 K. Najmanjši ponudek 333 K.

Hrušica vl. št. 377: 2 travnika. Cenilna vrednost 816 K. Najmanjši ponudek 544 K.

Gabrje vl. št. 378: 1 njiva. Cenilna vrednost 220 K. Najmanjši ponudek 147 K.

Potov Vrh vl. št. 428: 1 gozd. Cenilna vrednost 370 K. Najmanjši ponudek 257 K.

C. kr. okrajno sodišče v Rudolfovem, odd. IV.,
dne 17. julija 1914. 72

Gospodarske drobtine.

Razdelitev vzrejevalnih podpor v okolišu živinorejske zadruge v Kandiji. Deželni odbor je nakazal živinorejski zadrugi za novomeško okolico potrebni znesek, da se razdeli kot drugi del vzrejevalnih podpor med one živinorejce, ki so teleta, za katera so dobili jeseni leta 1912 prvi del premije, oskrbovali dobro in naprej redili. Te premije bo živinorejska zadruga razdelila v četrtek, dne 6. avgusta na kandijanskem sejmišču ob 9. dopoludne. Zaraditega se pozivljajo vsi oni živinorejci, ki so prejeli prvi del premije, da priženo takrat premovane živali v četrtek 6. avgusta t. l. na sejmišče v Kandiji na ogled, kjer se bo ob 9. dopoludne vršila razdelitev drugega dela vzrejevalnih premij.

Tečaj za uporabo sadja in zelenjadi priredi kranjska kmetijska šola na Grmu od 31. avgusta do 4. septembra s sledečim sporedom: V pondeljek 31. avgusta od 2. do 4. ure popoludne: Pomen konserviranja sadja in zelenjadi. Vzroki pokvarjenja sadja. Od 4. do 6.: Praktične vaje v sadni kuhinji. V torek 1. septembra od 8. do 10. ure dopoludne: Kipenje. Kisanje zelenjadi. Konserviranje zelenjadi v kozarcih in pušicah. Od 10. do 12. ure: Praktične vaje. Popoludne od 2. do 4. ure: Naprava marmelad (zalzna), mozge (povidla) in zdriza. Od 4. do 6. ure: Praktične vaje v sadni kuhinji. V sredo 2. sept. od 8. do 10. dopoludne: Vlaganje sadja v kozarce (naprava kompota). Shranjevanje sadnih konserv. Od 10. do 12. ure: Praktične vaje v sadni kuhinji. Popoludne od 2. do 4. ure: Naprava soka iz jagodičevja in drugega sadja. Od 4. do 6. ure: Praktične vaje v sadni kuhinji. V četrtek 3. sept.: Dopoludne od 8. do 10. ure: Sušenje sadja in zelenjadi. Od 10. do 12. ure: Praktične vaje v sušenju. Popoludne od 2. do 4. ure: Obiranje in spravljanje (shranjevanje) sadja. Vlaganje sadja v zaboje, košarice in sode v svrho kupčije. Od 4. do 6. ure: Praktične vaje v sadovnjaku in sadni kleti. V petek 4. septembra: Dopoludne od 8. do 10. ure: Naprava sadjevca (mošta). Sestava sadja in mošta. Kipenje mošta. Naprava oceta. Od 10. do 12. ure: Praktične vaje v sadni kleti. Popoludne od 2. do 4. ure: Ravnanje s sadjevcem, bolezni sadjevca in ravnanje s pokvarjenim sadjevcem. Od 4. do 5. ure: Praktične vaje v vinski kleti. — Predavanja prve tri dni oziroma štiri dni so namenjena v prvi vrsti našim gospodinjam in dekletom. Od 3. do 4. septembra pa gospodarjem. Tečaja se je udeležiti vseh 5 dnij ali pa tudi samo prve 3 oziroma 4 dni ali pa tudi zadnja dva dneva. Ker se sprejme z ozirom na praktične demonstracije le omejeno število udeležencev, se je treba priglasiti do 20. avgusta. Oddaljenim in podpore potrebnim udeležencem iz Kranjskega, ki za podporo pravočasno po dopisnici prosijo, povrne ravnateljstvo stroške za pot do Novega mesta in za prehrano po 1·50 K. Vendar se izplača podpora le tistim, ki se jim je izrecno dovolila. Priglasilom je pristaviti tudi, katere dneve se misli dotičnik udeležiti tečaja. Prošnje za podporo in priglasila je nasloviti na ravnateljstvo kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu, pošta Kandija-Kranjsko.

Loterijske številke.

Trst, 29. julija 38 80 34 40 68

P. n. občinstvu na znanje!

Meščanska korporacija v Kostanjevici si je napravila najnovejše vrste

mostno tehtnico.

Vabi se prodajalce in odkupovalce, da jo v vsakteri potrebi vporabljajo, ker je jako točna in z vtiskom naznanja težo na karti.

Do novega leta 1915 se bode v kostanjeviških sejmih vagalo **brezplačno.**

Kostanjevica, dne 21. julija 1914.

Ivan Gliha,
načelnik.

70-2-2

Posestvo

obstoječe iz hiše in vsega gospodarskega poslopja, se za vredno ceno **takoj proda.** Zraven je lep vrt, polje in velik gozd ter dobro obdelan **vinograd,** ki letos posebno dobro kaže. Vse posestvo leži ob cesti blizu nove postaje Uršna Sela. — Lahko se tudi vse skupaj in **takoj vzame v najem** za pet let, seveda z vsemi sedanjimi pridelki. — Natančneje se izve pri

Leopoldu Potisek, vas Šice 32, pošta Toplice (Dolenjsko). 66-3-3

Priden, zdrav vajenec

se takoj sprejme **v knjigoveznico pri J. Krajec nasl. v Novem mestu.** — Ozira se le na domačine: novomeške ali iz bližnje okolice.

Alfons Oblak — Novomesto

priporoča svojo

bogato zalogo špecerije, galanterije in črevljev.

Glavna zaloga tržaškega dvozvezdnega petroleja ter jedilnega olja znamka „Minerva“. — Zahtevajte vzorce od riža, kave itd., katere pošljem na željo prav rad franko in poštnine prosto.

Najnižje cene! Točna postrežba!

Na drobno in debelo! 65-10-4

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

$4\frac{3}{4}\%$ 1-0-16

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Izdajatelj in založnik J. Krajec nasl. Odgovorni urednik Dr. Ciril Ažman. Tisk J. Krajec nasl.